

Sápmelaččaid dearvvašvuodadilli Ruotas

Leatgo dus gažaldagat?
Leago nu buorre váldde minguin oktavuoda!

Gažaldat addimis dieđuid
SCB:s uppgiftslämnarservice
010 -479 69 30
enkat@scb.se
SCB, INS/IHU, 701 89 Örebro
www.scb.se

Gažaldagat iskkadeami birra
Jon Petter Stoor, ovddasvástideaddji dutki
090 -786 58 63
petter.stoor@umu.se
Epidemiologia ja globála dearvvašvuodadilli
Umeå universitet, 90187
www.umu.se/institutionen-for-epidemiologi-och-global-halsa/

Informašuvdna dutkkus
Ovddasvástideaddji dutki lea John Petter Stoor, psykologa ja dutki epidemiologia ja globála dearvvašvuodadilli ášahusas.
Jus dus leat gažaldagat dutkosa birra, háliidat váldit oasi bohtosiin dahje leat gažaldagat iežat vuoigatvuodaid birra oasseváldin dás, de sáhtát suinna váldit oktavuoda bajábealde oktavuodadieđui. Ubmi universitehta lea proševttá dutkanjodiheddji ja gieđahallanovddasvástideaddji.

Gos almmuhuvvojit bohtosat?
Populearadieđalaš raporta ráhkaduvvon 2021:s ja dan gávdna Sámedikki, Ubmi universitehta ja Ruota álbmotdearvvašvuodaiešváldiid neahttsiidduin. Presentašuvnnat fálojit maid dáid sámi oktavuodain regionálaš, nationálaš ja riikkaidgaskasaš dásis. Eambo vuđolet analysat konkrehta áššečuolmmain maid dáid almmuhuvvojit dieđalaš áigečállagiin, ja ovdanbuktojuvvojit dieđalaš konferánsain.

Statistihkka Ruotta válddaha Ruota
Statistihkkaiešváldi addá servodahkii statihkaid mearrádusaid váldima, digaštallamiid ja dutkama várás. Mii bargat dán ráđdehusa, eiseváldiid, dutkiid ja ealahuseallima olis. Min statistihkka váikkuha fáktávuđot servodatdigaštallamii ja bures vuoduštuvvon mearrádusaide.

Hei! Dáinna reivviin háliidit du bovdet searvat dutkosii mii galgá dutkat Ruota sápmelaččaid dearvvašvuoda.

Dutkosa čađahit Epidemiologijian jah viäráldvarriesvuodan ussadahkka, Umejen Universitiähta (Institutionen för Epidemiologi och Global Hälsa, Umeå Universitet) Sámedikki olis. Statstihkalaš guovddášdoaimmahat gieđahallá sáddemiid, čohkkemiid ja dássádaddat vástádusaid. Don gávnnat eanet dieđuid iskkadeami birra [https://www.umu.se/forskning/projekt/samisk-halsa/].

Dutkosa ulbmil lea oazžut máhtu sápmelaččaid dearvvašvuodadillis Ruotas vai sáhtá deavdit sápmelaččaid vuoigatvuoda buoremus vejolaš fysalaš ja psyhkalaš dearvvašvuodadilli birra ja eambo spesifihkka surggiid birra main lea mearkašupmi sápmelaččaid dearvvašvuodadilli birra ja dearvvašvuodadilágádusaid geavaheapmái. Muhtun dakkár suorggit sáhttet ipmirduvot raššin, ovdamearkka dihte gažaldagat vealaheami birra ja dan ahte sáhttet gillát iešguđetlágan veahkaválddalašvuodaid ja loavkidemiid. Iskkadeami ádjána vástidit sullii 30-45 minuhta.

Du vástádusat leat dehálaččat

Ieš mearrida háliida go searvat iskkadeapmái, muhto mii sávvat don háliidat mielde daningo du vástádusat leat hui dehálaččat. Dutkkus boahá geavahuvvot oazžut eanet máhtu sápmelaččaid dearvvašvuoda ja eallineavttuid birra, mii guhkit áigge vuollái sáhtá mielddisbuktit eanet árjavidjama sápmelaččaide joavkun. Don leat okta sullii 10 000 olbmogis 18-84 gii leat válljejuvvon Sámedikki válggaregistaris, boazomearkaregistaris dahje SCB fidnoregistaris. Relevánta oktavuodadieđut leat vižžon SBC álbmotregistaris.

Ná don bargat

Leage nu buorre ja mana čujuhussii www.insamling.scb.se vástidit gažaldagaid. Du sisačállin detálljat leat:

**Geavaheaddjinam
ma:**

Beassansátni:

Don sáhtát sisačállit mángii ja vurket gaskkohagaid. Háliidat go baicca vástidit gažaldagaid báberhámis? Dalle vuorddát báberskovi maid mii dutnje sáddet ruoktot moatti vahku geahčen. Dakko bokte go vástidat ja sáddet sisa iskkadeami, de mieđat searvat dutkosii.

Ovdagihtii olu giitu du searvama ovddas!

Ustitlaš dearvuodát

Joakim Stymne
váldodirektevra *Statistihkka Ruotta*

Jon Petter Stoor
Ovddasvástideaddji dutki,
Ubmi Universitehta

Anita Kitok
Tillförordnad kanslichef, Sametinget

UBMEJEN UNIVERSITÄHTA
Epidemiologijian jah viäráldvarriesvuodan
ussadahkka

Sámediggi
Sámedigge Sámedigge Sámedigge Sámedigge

Geat atnet vástádusaid ja movt?

Ubmi universitehta dutkit atnet du vástádusaid proševtta ulbmila joksamii. Gieđahallan boahtá leat statistihkalaš analysa buot oasseválddiid dieđuin joavkodásis. Ii oktage vástádus analyserejuvvo individuálalaččat. Du persondieđut gieđahallojit nu ahte eai autoriserejuvvon olbmot eai beasa oaidnit daid, ja dušše SCB oaidná du personnummara ja du oktavuodadieđuid.

Vai eat siđa eambbo go dan mii dárbbášuvvo, de du vástádusat dievasmahttojit juo dieđuiguin mat juo gávdnojit SCB:s. Dát leat dakkár dieđut go juridihkalaš sohkaheallii, siviiladilli, bearašstáhtusa, galle máná, orrunsuohkan, oahppu, fidnu, bargosuorgi, dienas, addosat, buohcan- ja aktivitehtabuhtadus. Maŋŋel go iskkadeapmi lea čađahuvvon, de Statistics Sweden sádde namaheames (kodejuvvon) dieđuid Ubmi universitehtii. Dieđut mat sáddejuvvojit Ubmi universitehtii vurkejuvvojit Ubmi universitehta dutkanávdnasiid seailuhannjuolggadusaid mielde.

Sámediggi lea dohkkehan geavahit Sámedikki válgaregistora ja boazomearkaregistora sápmelaččaid válljemii agis 18-84 jahkái. Ruoŧa ehtalaš guorahallanorgána lea dohkkehan proševtta.

SCB boahtá dieđuide addit earenoamáš koda vai boahtteáiggis galgá vejolaš sáddet ođđa gažaldatskoviid. Koda vurkejuvvo sierra, nu ahte ii leat gažaldatskoviid vástádusaid ja eará registardieđuid fárus.

Don sáhtát vaikko goas, almmá makkárga ákka haga, loahpahit iežat searvama dutkosis. Jus gáđat ja háliidat heaitit maŋŋelgo leat sádden iežat vástádusaid, de sáhtát váldit minguin oktavuoda ja bivdit ahte du dieđut sihkkojuvvojit. Eanet dieđuid dán birra gávnnaat oasi vuolde "Movt persondieđut gieđahallojuvvojit?"

Movt suddjejuvvojit du vástádusat?

Ii boađe čielgasit oidnot maid juste don leat vástidan go iskkadeami bohtosat raporterejuvvojit.

Dieđut ovttaskasolbmo persovnnalaš ja ekonomalaš dilálašvuodaid birra leat suddjejuvvon SCB luhtolašvuodain, ja buohkain geat barget iskkademiin lea jávohisvuodabággu. Luhtolašvuoha gusto

kapihtala 24 olis. Láhka almmolašvuoda ja čiegusdoallama birra § 8 (2009:400). Seamma persongáhttensuodjaleapmi guoská nai Ubmi universitehtii.

Movt persondieđut gieđahallojuvvojit?

SCB lea gieđahallanovddasvástádus persondieđuide maid SCB doaimmaha. Ubmi universitehtas lea gieđahallanovddasvástádus persondieđuide maid Ubmi universitehta doaimmaha.

Njuolggadusat persondieđuid gieđahallamii gávdnojit EO diehtosuddjenmearrádusain, sihke lágas (2001:99) ja mearrádusain (2001:100)almmolaš dieđuid birra. Dasa lassin leat maidáa njuolggadusat lágas (2018:218) mas leat eanet mearrádusat EO personsuddjenmearrádusain ja lánkaásahusain mat leat ráhkaduvvon dán lágas oktavuodas. Don gávnnaat eanet dieđuid movt SCB gieđahallá persondieđuid čujuhusas www.scb.se/persondieđut.

Dus lea vuoigatvuoha oazžut ovttá nuvttá kopijja, nu gohčoduvvon registaroasáza hámis, persovndieđuin maid Statistics Swecen gieđahallá gieđahallanovddasvástideaddjin. Jus háliidat eanet dieđuid, de sáhtát geahččat čujuhusas www.scb.se/registerutdrag.

Jus don oaivvildat Statistic Sweden lea gieđahallan du persondieđuid dakkár vugiin ahte rihkku EO diehtosuddjenmearrádusaid dahje man nu eará sivas oainnat ahte du dieđut eai šat galgga leat iskkadeapmái vuodđun, de dus lea vuoigatvuoha oazžut dieđuid sihkkojuvvot vissis eavttuid vuodul. Dus leat seamma vuoigatvuodát Ubmi universitehta ektui.

Leage nu buorre čális nummara reivve ovddabeallai jus válddát minguin oktavuoda, ja mii sáhttet du jođáneappot veahkehit.

Leat go dus gažaldagat persondieđuid birra?

Váldde oktavuoda diehtosuddjenáittardeddiin: SCB: 010-479 40 00, dataskyddsbud@scb.se, 701 89 Örebro

Umeå Universitet: pulo@umu.se, Umeå Universitet, 901 87 Umeå

Jus man nu siva geažil ii sáhte dahje hálit váldit oktavuoda personsuodjalanáittardeddiin bajábealde, de dus lea vuoigatvuoha váldit oktavuoda ruoŧa

diehtobearráigeahčuin du persondieđuid
giedahallama birra:
datainspektionen@datainspektionen.se.

Vásihat go unohisvuođa go searvvat?

Jus háliidat hupmat sorjjaskehtes doarjjaolbmuid,
de sáhtát váldit oktavuođa psykologain Sofia
Näckter: +46 90 7866978.